

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Válka v Jemenu

Plzeň 2016

Pavλίna Šetková

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
Katedra Blízkovýchodních studií
Studijní program Mezinárodní teritoriální studia
Studijní obor Blízkovýchodní studia

Bakalářská práce
Válka v Jemenu
Souvislosti a příčiny současného konfliktu

Pavλίna Šetková

Vedoucí práce:

Mgr. Zbyněk Tarant, Ph.D.

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jsem jen uvedené prameny a literatury.

Plzeň, duben 2016

.....

Obsah

1	ÚVOD	6
2	FAKTA O JEMENU	9
	2.1 Ekonomické, hospodářské a sociální problémy země	13
3	MODERNÍ HISTORIE JEMENU	16
	3.1 Historie Jemenu od Osmanské říše	17
	3.2 Krize v Severním Jemenu roku 1962.....	20
	3.3 Jižní Jemen, kolonie Velké Británie	22
	3.4 Prezident Sálíh a sloučení Jemenu roku 1990	24
4	JEMEN VE 21. STOLETÍ	26
	4.1 Důležití aktéři v nových konfliktech	26
	4.1.1 Húthíové	26
	4.1.2 Jižní povstalecké hnutí	29
	4.1.3 Teroristické organizace	30
	4.2 První desetiletí nového století	31
	4.3 Arabské jaro a konec vlády Sáliha	33
5	POKRAČOVÁNÍ JEMENSKÉHO KONFLIKTU	36
	5.1 Arabská koalice a intervence ostatních států	36
	5.2 Válka v Jemenu od dobytí města San'á.....	39
6	ZÁVĚR	44

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	46
8 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKOVÝCH PŘÍLOH	52
9 RESUMÉ	53

1 ÚVOD

Tato práce vznikla především jako souhrn informací o současném Jemenu. V českých médiích se mluví především o válce v Sýrii a o migraci, ale o tom, co se odehrává v Jemenu již mnoho českých zpráv nenajdeme. Možná se tak děje proto, že tato země je od nás daleko, nebo z ní k nám neproudí davy uprchlíků, nebo je situace nepřehledná a neúplná, nebo možná nemá nikdo zájem zajímat se o něco, co ho přímo neohrožuje a válka v daleké zemi prostě a jednoduše neskví takový zájem čtenářů jako jiné zprávy. Každopádně svět je dnes propojen a ať chceme nebo ne, každá událost dnes ovlivňuje celý svět. O konfliktu v Jemenu v českých zprávách lze najít několik málo internetových článků, ale jejich počet a obsah není dostatečný. Více se o konfliktu zmiňují různé neziskové organizace, například Lékaři bez hranic či Člověk v tísni. Tyto články jsou většinou přímo z místa a zabývají se dodržováním mezinárodního práva, lidských práv, poskytovanou zdravotní a humanitární péčí či hladovějícími lidmi, kteří přišli o domov, rodinu či byli napadeni.

Jemen je pro mnoho lidí velkou neznámou, nemluví se o ní v televizi, cestovní kanceláře nám nenabízí hromadu leteckých nabídek na dovolenou, ve školách se učíme především o rodné Evropě, popřípadě o dějinách Ameriky, ale ne o státech Blízkého východu, a když už, tak velmi krátce. Přitom Jemen je země, ve které se právě odehrává občanská válka. Konflikt má však dopady daleko za hranice samotné země, protože jsou do něho zapojeny mnohé státy světa. Válka v Jemenu se stala z politického mocenského boje humanitární krizí. Lidé hladoví, migrují do dalších států a všechny strany bojů porušují mezinárodní humanitární práva. Jsou zabíjeni civilisté a často je blokována humanitární pomoc, která se tak nemůže dostat potřebným lidem. Ani jedna strana nemá čistý štít, z válečných zločinů jsou obviňováni vzbouřenci Húthíové i Saúdská Arábie.

Původně jsem si přála pracovat s médii, s tím jak nás ovlivňují. Chtěla jsem zkoumat, zda zprávy v Saudi Gazette odpovídají svým popisem stejným událostem v jiných zpravodajstvích. Myslela jsem si, že budu zkoumat, jaká nabízí vysvětlení, koho obviňují z těchto soubojů, jakou stranu podvědomě volí jako tu zlou, prostě to, jak mezi řádky ovlivňují své čtenáře. Nakonec jsem se rozhodla práci zpracovat jinak. V českém prostředí je jen málo informací o Jemenu a o jeho současném problému. Je důležité shrnout současnou situaci, spojit ji s historií a pokusit se popsat tento problém. Má práce vychází z různých deníků napříč světem, nejvíce jsem čerpala z Amerických a Blízkovýchodních médií. Jako v každém konfliktu je potřeba odstup času, aby se ukázala všechna fakta.

Tato válka nabývá širšího rozměru tím, které strany se do ní zapojují. Ví se o přímém zapojení Saúdské Arábie, zemí Perského zálivu a dalších zemí z regionu. Mimo to, je zde nepřímé zapojení Spojených států amerických, které spolupracují se Saúdskou Arábií a bojují s Al-Qá'idou v Jemenu. Proti povstalcům však žádné přímé kroky oficiálně neudělali. Do mediálního prostoru se dostávají také zprávy o zapojení Íránu, který by měl podporovat právě povstalce kmene Húthí, kteří jsou stejně jako většina Íránců ší'itští muslimové. Hnutí Húthí je však zajdovská odnož, což znamená, že uznávají pouze pět imámů, kdežto íránští muslimové uznávají dvanáct imámů. To by pravděpodobně v tomto sporu nehrálo příliš velkou roli, protože tak jako tak by se spojily odnože ší'ity proti sunnitským wahhábovcům ze Saúdské Arábie. Avšak Írán toto tvrzení nepotvrdil, a to i přes řadu svědků, kteří údajně viděli experty z Íránu a dovezené zbraně na pomoc povstaleckého kmene Húthí. Boje v Jemenu od roku 2014 jsou řadou lidí považovány za mocenskou válku regionálních soupeřů, a to právě Saúdské Arábie a Íránu. Jejich spor není novinkou a mocenské boje jsou mezi těmito dvěma velikány v moderních dějinách patrné zvláště za první války v Zálivu, kdy se Saúdská Arábie postavila proti Íránu na stranu Saddáma Husajna.

Když se podíváme do minulosti, základy problému objevíme již koncem 19. století, kdy se Jemen rozdělil mezi dva velikány, a to Velkou Británii a Osmanskou říši. Na severu území zůstal zajdovský imámát, který po druhé světové válce získal pro sever nezávislost od Osmanské říše. To znamená, že sever Jemenu byl ovládán ší'itskými vládci, kteří vedli oblast tradičním způsobem a kmenová soudržnost zde byla zachována. Na jih od zajdovského imamátu byla moc kmenů potlačována. Po válce za nezávislost bylo Spojené království nuceno odejít ze země. Vláda státu našla nového spojence a tím byl Sovětský svaz. Po marxistickém převratu se země ještě více politicky a vnitřně oddalovala od severní části. Převrat v severní oblasti svrhl dlouholetou zajdovskou tradici a nastolil republikánský režim. Tato dvě politická uskupení se roku 1990 měla spojit v jednu demokratickou zemi. To bylo ideologicky téměř nemožné, ale země byly i tak sloučeny. První problémy na sebe nenechaly dlouho čekat a již v roce 1994 si sloučená Jemenská republika prošla svojí první občanskou válkou a Jižní Jemen se na pár měsíců osamostatnil. Republika za prvního prezidenta Sáliha ztratila své původní demokratické tendence a dostala se do stále se opakujících konfliktů mezi severními kmeny, nespokojeným jihem a vládou, postavenou na dosazování přátel místo zkušených politiků.

Celé 21. století prochází Jemen jedním konfliktem za druhým. Vedle problémů s teroristickou odnoží al-Qá'idy, se vláda potýká s povstáními přicházejícími z oblasti bývalého imamátu. Zde se proti vládě vzepřel kmen Húthí, který nesouhlasí s vládní politikou státu a prezidenta Sáliha. Spory přejdou v ozbrojený konflikt, který s krátkými přestávkami trvá do Arabského jara. Během roku 2011 se do protestů zapojí velké množství obyvatel, kteří jsou nespokojeni se současnou situací. Velkou skupinu tvoří mladí nezaměstnaní lidé, kterým se nelíbí vlastní situace a neschopnost státu zajistit vlastní obyvatele. Velkou roli hraje v protestech také rozšířená korupce a Sáliho dosazování příbuzných na důležité pozice. I přes abdikaci a zvolení nového prezidenta Hádího se situace v zemi neuklidní a již v roce 2014 začíná nový konflikt, který trvá dodnes.

2 FAKTA O JEMENU

Jemen se nachází v oblasti Blízkého východu na jihu Arabského poloostrova (viz. obr. 1). Sousedí se Saúdskou Arábií na severu a Ománem na severovýchodě. Jemen dělí od Afrického kontinentu průliv Bab-al-Mandab, který je jednou z nejdůležitějších přepravních cest světa. Spojuje totiž Suezský průplav a Rudé moře s Adenským zálivem, který je součástí Arabského moře a obklopuje Jemen z jihu. Hlavním městem Jemenu bylo město San^cá, avšak od roku 2015 je okupováno, a proto byl dočasně hlavním městem ustanoven Aden.¹

Obr. 1 – Jemen je červeně zakroužkván

Zvláště po otevření Suezského průplavu roku 1869² se z Jemenu stal klíčový námořní bod. Přístavní město Aden bylo v dalších letech nejen důležitým námořním přístavem, ale také se stalo místem, které umožňovalo obchodní převahu na trase do Indie. Ohrožením pro námořní plavby, ale i rozvíjející se rybolov jsou somálští piráti v Adenském zálivu.

¹ RAM, P., *Yemen History and Culture*, str. 445.

² Slavnostně byl průplav otevřen 17. listopadu 1869. Po šesti letech kontrolu nad Suezem převzala Velká Británie, která ho spravovala až do roku 1956, kdy byl znárodněn tehdejším prezidentem Gamálem Násirem.

Vláda se pokouší proti pirátům bojovat a na ochranu při proplouvání zálivem nabízí lodím ochrannou ozbrojenou stráž.³

Jemenská republika vznikla roku 1990 sloučením bývalé severní Jemenské arabské republiky a jižní Jemenské lidové demokratické republiky. V Jemenu platí smíšený právní systém složený z islámského práva, zvykového práva, anglického zvykového práva a napoleonského práva. V Jemenu je politický systém tvořen dvoukomorovým parlamentem, soudy a hlavou státu, která má pod sebou předsedu vlády a vládu. Volební právo mají občané od 18 let,⁴ které uplatňují ve všeobecných volbách a referendech. Lid také přímo volí svého prezidenta na dalších sedm let.⁵ Jemen je rozdělen na 21 správních celků a hlavní město San^cá (viz. obr. 2).

³ BŘESKÁ, Jana. Jemen. In: BURGOVÁ, H., Ježová M. *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*, str. 207.

⁴ Central Intelligence Agency. *The World Factbook: Yemen*.
<https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ym.html>.

⁵ Ministry of Industry and Trade, Republic of Yemen. *About Yemen*.
<http://www.moit.gov.ye/moit/node/465>.

Obr. 2

Oficiální jazyk země je arabština, ale mezi hojně užívaný jazyk patří také Mahri ve východním Jemenu, či původní řeč obyvatel ostrova Sokotra.⁶ Většinu obyvatel tvoří Arabové. V menšinách zde nalezneme Afroaraby, obyvatele z jižní Asie a Evropany.⁷

V Jemenu žije přes 26 milionů obyvatel.⁸ Islám je zde nejrozšířenější náboženství, z nich jsou přibližně 65% sunnité (převážně šafi'ovští muslimové) a zbytek ši'ité (převládá ši'itská odnož zajdíja).⁹ Pouze jedno až dvě procenta obyvatel vyznává jinou víru než islám, většinou je to Judaismus, Křesťanství či Hinduismus.¹⁰ Jemen podepsal

⁶ Sokotra je označení ostrova, ale název zahrnuje i další tři malé ostrovy.

⁷ Central Intelligence Agency. *The World Factbook: Yemen*. <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ym.html>.

⁸ The World Bank Group. *Yemen*. <http://www.worldbank.org/en/country/yemen>.

⁹ BŘESKÁ, Jana. Jemen. In: BURGOVÁ, H., Ježová M. *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*, str. 209.

¹⁰ Central Intelligence Agency. *The World Factbook: Yemen*. <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ym.html>.

roku 1951 Úmluvu o postavení uprchlíků.¹¹ Díky tomu se do země přistěhovalo mnoho obyvatel Eritreje a Etiopie, a také Somálska. I přesto, že Jemen přijímá migranty legálně, dostávají se do země lidé i nelegálními cestami, a proto je velmi těžké spočítat reálné hodnoty počtu přistěhovalců.¹²

V Jemenu nalezneme několik typů ekosystémů, a to pobřežní pláně, pouště a hornatá území. Zemědělsky využitelná území se nacházejí převážně pod horami a podél moří, zde je teplé a vlhké podnebí. Sever země je spíše hornatý a méně úrodný. Východně a severovýchodně leží pouštní oblasti.¹³ V pouštních územích jsou v létě velkou hrozbou pouštní bouře. V oblasti je také riziko propuknutí sopečné činnosti. Poslední vulkanická aktivita byla zaznamenána v roce 2007 v Rudém moři a vytvořila zde nový ostrov.

Peníze z ropného průmyslu jsou nejdůležitější příjmy Jemenu a tvoří zhruba 70% všech státních dotací.¹⁴ Vedle ropy je důležitý také sektor zemědělství a rybolov. Obhospodařování půdy je zdrojem obživy zhruba třičtvrtě obyvatel a zaměstnává více než polovinu populace. Jemen má příznivou polohu také pro rozvoj rybolovu, a to díky dlouhému pobřeží a přidruženým ostrovům. Do budoucna je zde velký potenciál pro zvýšení produkce a tento hospodářský sektor by do budoucna mohl zaměstnat velkou část populace. Další odvětví jako například těžba či výrobní průmysl jsou ve slibném vývoji a pokud nebude země zcela zdevastována, je velká pravděpodobnost většího rozvoje dalších

¹¹ UNHCR. *Yemen overview*. <http://www.unhcr.org/pages/49e486ba6.html>.

¹² BŘESKÁ, Jana. Jemen. In: BURGOVÁ, H., Ježová M. *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*, str. 209.

¹³ EHERGE, L., *Saudi Arabia and Yemen*. str. 75.

¹⁴ KRAMÁREKOVÁ, V., Jemen. In: *Arabské jaro II. díl – Sýrie a Arabský poloostrov*, str. 18-19.

hospodářských sektorů, které by snad mohly nahradit příjmy z docházející ropy.¹⁵

2.1 Ekonomické, hospodářské a sociální problémy země

I když se země vyvíjí, stále je řazena mezi nejchudší země světa a na Arabském poloostrově je oproti mocným ropným magnátům opravdu extrémně chudá. Velkým problémem je velký nárůst obyvatel, který je posílen velkou imigrací do země. Stejně tak situaci zhoršují docházející vodní zdroje, momentální zastavení ropného průmyslu, nezaměstnanost a stále se opakující válečné konflikty v zemi.¹⁶

Země není členem Rady pro spolupráci arabských zemí Zálivu (GCC). Toto členství by sice zemi jako takové pomohlo, ale ostatní členské státy jsou ekonomicky vyspělejší a bohatší. Další důležitý faktor je, že se země odpojila od států Zálivu, když podpořila Saddáma Husajna v jeho tažení do Kuvajtu, což Jemenu v očích těchto států uškodilo. Na druhou stranu je Jemen země, která je kvůli svým vnitřním konfliktům bezpečnostní hrozbou, a proto se snaží západní země, tedy převážně Spojené státy, domluvit začlenění Jemenu do GCC. Toto začlenění by mohlo pomoci v eliminaci konfliktů a teroristických organizací a v růstu jemenské ekonomiky. Dalším problémem ke vstupu do GCC je pravděpodobně historické napětí mezi Jemenem a Saúdskou Arábií. Země spolu v průběhu 20. století vedly spory o území na severu a

¹⁵ Ministry of Industry and Trade, Republic of Yemen. *About Yemen*. <http://www.moit.gov.ye/moit/node/465>

¹⁶ UNDP. *About Yemen*. <http://www.ye.undp.org/content/yemen/en/home/countryinfo.html>.

marxistické vedení Jižního Jemenu bylo pro Saúdskou Arábii ideologicky nepřijatelné.¹⁷

Asi největším přírodním problémem Jemenu jsou docházející zásoby pitné vody, které přímo ohrožují život obyvatel.¹⁸ Cena vody prudce stoupá. Největší podíl na tom má zvedající se cena nafty a benzínu, který se používá pro čerpání vody z podzemních zdrojů a následné převážení vody kamiony na místo potřeby. Nedostatek vody se začíná stávat větším problémem než současný válečný konflikt.¹⁹

Dalším velkým problémem Jemenu je vedle docházejících zásob pitné vody právě snižování zásob ropy, na kterém jsou z velké části závislé příjmy státu. Zásoby ropy se snižují, nová naleziště nebyla objevena a předpokládá se, že tímto tempem jemenské ropné zásoby dojdou již do roku 2025.²⁰

Mezi problémy země patří i migrace. Jemen těžko zvládá uživit své vlastní lidi a příliv imigrantů ještě zvyšuje nezaměstnanost. Mimo somálských a etiopských migrantů je zde také velký podíl syrských uprchlíků, kteří opouštějí svoji zemi rozervanou vnitřními spory a teroristickou organizací Daeš. Podle UNHCR bylo v lednu 2015 v Jemenu 12 tisíc uprchlíků ze Syrské republiky. Většina z nich není registrovaná, a proto se přesná čísla určují těžko. Jemen udělil syrským uprchlíkům dočasnou azylovou ochranu. Celkem bylo v zemi podle tohoto měření téměř 660 tisíc migrujících lidí, z čehož téměř 400 tisíc lidí jsou sami

¹⁷ BŘESKÁ, Jana. Jemen. In: BURGOVÁ, H., Ježová M. *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*, str. 205-206.

¹⁸ Central Intelligence Agency. *The World Factbook: Yemen*.
<https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ym.html>

¹⁹ Al Arabiya English. *Yemen water crisis may be bigger problem than war*.
<http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2015/06/29/Yemen-water-crisis-may-be-bigger-problem-than-war-.html>.

²⁰ KRAMÁREKOVÁ, V., Jemen. In: *Arabské jaro II. díl – Sýrie a Arabský poloostrov*, str. 18-19.

Jemenci. I přes problémy, které Jemenu přijímání migrantů způsobuje, je Jemen vstřícnou zemí a dodržuje podepsané Úmluvy o uprchlících.²¹

Korupce je jedna z věcí, která několikrát vyhnala jemenský lid protestovat do ulic. Od sloučení Jemenu se korupční sítě rozrostly snad do všech možných sektorů. Podle průzkumu Transparency International v roce 2014 spadá Jemen na 14. místo v žebříčku nejvíce zkorumpovaných zemí světa. Na Arabském poloostrově dokonce zaujímá první místo. Korupce zemi přináší velké problémy, protože systém úplatkářství se stal běžným a stát řídí mocenské skupiny založené na známostech a ne na schopnostech. To vedlo ke zhoršení financí ve státním rozpočtu, nezaměstnanosti převážně mladých lidí, k oslabení poskytovaných zdravotních či vzdělávacích služeb, nebo k vytvoření nepříznivého prostředí pro podnikání, protože tato oblast je ovládána silnými investory, kteří se snaží podmínky pro podnikání co nejvíce ztížit.²²

Největším problémem je ale nezaměstnanost. Pokud si lidé nemůžou vydělat na základní potřeby, těžko lze očekávat závratné zlepšení v náladě obyvatel a dlouhodobý mír. Současný konflikt radikálně ublížil jemenské ekonomice a v roce 2015 se HDP v zemi snížilo o zhruba 28%. Boje narušily těžbu ropy, infrastrukturu a veškeré hospodářské činnosti. Kvůli konfliktu byl také téměř zrušen dovoz surovin s výjimkou občasných humanitárních pomocí.²³ Podle zprávy UNICEF z roku 2014 je úroveň vzdělání v Jemenu katastrofální. Asi jedno z pěti dětí do patnácti

²¹ UNHCR. *Yemen overview*. <http://www.unhcr.org/pages/49e486ba6.html>.

²² DBWAN, A., *Fighting the Culture of Corruption in Yemen*.
<https://blogs.worldbank.org/arabvoices/fighting-culture-corruption-yemen>

²³ The World Bank. *Yemen - Overview*. <http://www.worldbank.org/en/country/yemen/overview>

let umí číst a pouze polovina mládeže je zapsána ve škole.²⁴ Chudoba byla velkým problémem již před rokem 2015, ale po začátku válečných aktivit se situace ještě zhoršila. Jemen je nejchudší zemí na Blízkém východě. Zhruba 37-38% obyvatel zde žije pod hranicí chudoby, což znamená, že mají méně než 2 dolary na osobu a den.²⁵ S tím je spojená vysoká míra podvýživy. V roce 2012 byly téměř dvě třetiny dětí do věku pěti let podvyživené a zhruba u 13% dětí byla situace akutní.²⁶ V současné době by bylo potřeba, aby se situace co nejvíce uklidnila a k potřebným lidem se mohla dostat humanitární pomoc. Obnovení státu a bezpečnosti je rozhodujícím faktorem pro zlepšení situace obyvatel.²⁷

3 MODERNÍ HISTORIE JEMENU

V 9. století zajdové na území Jemenu založili vlastní imamát, který s různými územními změnami ovládali více než tisíc let. Zajdovci jsou odnoží šíitského islámu, i když svými praktikami připomínají spíše sunnity.²⁸ Místo Muhammada al-Báqira uznávají jako pátého imáma al-Báqirova bratra Zajda.²⁹ Až roku 1962 byla revolucí vláda zajdovců ukončena.

²⁴ UNICEF. Yemen's marginalized children caught in the middle of conflict.
http://www.unicef.org/infobycountry/yemen_82502.html

²⁵ V přepočtu je to přibližně 47 korun podle kurzu duben/2016.

²⁶ Podvýživa ohrožuje hlavně malé děti, které mohou v jejím důsledku zemřít. Oslabuje jejich imunitu, a tak je ohrožují i běžné dětské nemoci.

²⁷ The World Bank. *Yemens' Economic Outlook- Spring 2016*.
<http://www.worldbank.org/en/country/yemen/publication/economic-outlook-spring-2016>

²⁸ Al Jazeera. *Profile: Yemen's Houthi fighters*.
<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2009/08/200981294214604934.html>.

²⁹ HOURANI, A., *Dějiny arabského světa od 7. století po současnost*, str. 47-48.

Mezi nejdůležitější aktéry v Jemenu jednoznačně patří kmeny, které ovlivňují dění v zemi po celá staletí. Jejich postavení ve státě se měnilo podle aktuální vlády. Tribalismus v Severním Jemenu je silnější a kmeny jsou zde více vlivné než na jihu. To převážně proto, že Jižní Jemen ovládala Velká Británie, která nepodporovala komunikaci a soudržnost mezi kmeny, a poté kvůli socialistickému vedení země, které úmyslně kmeny oslabovalo. Na severu však díky tradiční vládě zajdovských imámů moc kmenů rostla a i po sesazení imáma al-Badra byly kmeny³⁰ důležitou součástí státní moci a jejich postoj vůči té či oné vládě hrál velkou roli v dění. Po sjednocení republiky 1990 bylo kmenům umožněno se více osamostatnit a svévolně rozhodovat o věcech týkajících se příslušníků daného kmene. V dalších letech se vůdčí hlavy kmenů dostávaly do důležitých vládních pozic. To sice zdánlivě přinášelo kmenům lepší možnosti v prosazování kmenových zájmů, avšak růst vlastní moci se pro kmenové vůdce často stal důležitější, než zájmy kmene. Jemenská politika čelí růstu moci kmenů, které sice potřebuje, ale také je musí omezovat, aby si zachovala vlastní celistvost.³¹

3.1 Historie Jemenu od Osmanské říše

Jemen byl ovládnut Osmanskou říší dvakrát. Poprvé v druhé polovině 16. století a to až do poloviny 17. století. Schopnost Osmanské říše ovládat Jemen v 17. století klesala. Ani zastupující místodržící nedokázali oblast kontrolovat a od poloviny tohoto století ztráceli své zástupce i ve větších a přístavních městech. Ztrátou přístavů byli Osmané ochuzeni o místní rozrůstající se obchod s kávou, která se odtud vyvážela dále do světa. Když se moc Osmanů vytrácela, chopily se příležitosti

³⁰ Mezi nejdůležitější kmeny na severu řadíme jednoznačně kmenové konfederace Bakíl a Hášid. (GOMBÁR, E., 2004, 99-100)

³¹ BŘESKÁ, Jana, Jemen. In: BURGOVÁ, H., Ježová M., *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*, str. 210.

místní kmeny a začalo vznikat nové společenství zajdovských imámů.³² Zajdovci v zemi vládli od roku 896 v oblasti Sa^cda. Za dynastie Rasúlovců se podařilo území rozšířit do oblasti Jižního Jemenu. Tuto oblast vydobyli na šáfi^covcích a rozšířili tak svoji moc až k Dhofáru. Od 17. století nastupuje dynastie Qásimí.³³

Qásim bin Muhammad se již roku 1598 prohlásil imámem a do roku 1635 on a jeho syn dokázali převzít většinu jemenského území ovládaného Osmany (pozn. Qásim zemřel již roku 1620). V dalších letech hledali způsob, jak si upevnit moc a vybudovat zajdovský imamát na území Jemenu. Qásimova dynastie se na území udržela až do 19. století, a to i přes vnitřní spory a nestabilitu.³⁴

Koncem 19. století se Osmanům podařilo obnovit svůj vliv ve střední Arábii.³⁵ Roku 1849 se Osmanská říše vrátila a rozšířila svoji moc na většině území Jemenu. Avšak již deset let předtím Velká Británie rozšířila svoji moc i na toto území a zabrala přístavní město Aden.³⁶ Jako strategické přístavní město poskytovalo Britům zastávku na cestě do jejich dalších kolonií v Indii. Aby zaručili bezpečnost svých námořních plaveb, uzavřeli s důležitými šejchy podél pobřeží dohody o neútočení.³⁷ V průběhu 19. století rozdělili Britové a Osmané zemi na dvě části. Způsob, jakým si vliv na tomto území rozdělili, ovlivnil další vývoj Jemenu.

V letech 1904 – 1911 vedli rebelové proti Osmanům vzpouru. Osmanská moc a schopnost vládnout byla narušena, měsíčně ztratili až deset tisíc vojáků. Nakonec Osmanská říše podepsala dohodu o

³² HOURANI, A., *Dějiny arabského světa od 7. století po současnost*, str. 229 i 243.

³³ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 97.

³⁴ BURROWES, R. D., *Historical Dictionary of Yemen*, str. 295.

³⁵ HOURANI, A., *Dějiny arabského světa od 7. století po současnost*, str. 279.

³⁶ RAM, P. *Yemen History and Culture*, str. 10.

³⁷ HOURANI, A., *Dějiny arabského světa od 7. století po současnost*, str. 269.

autonomii s imámem Jahjá bin Muhammad Hamíd ad-Dínem,³⁸ který převzal funkci zajdovského imáma již v roce 1904. Osmanská říše v zemi byla až do roku 1918, kdy Jahjá zajistil své zemi nezávislost a navíc dobyl další území.³⁹ Severní Jemen se díky němu osamostatnil.⁴⁰ Po první světové válce se Osmanská říše rozpadla a vzniklo Turecko.

Britové i nadále rozšiřovali svoji moc v oblasti a získali protektorátní území Adenu.⁴¹ Pro Zajdovce byli Osmané i Britové okupanti jejich země, proto také nechtěli uznat jejich vytyčení hranic, které rozdělilo zemi na sever a jih. Jahjá Hamíd ad-Dín ovládl severní oblast po odchodu Osmanů, ale jeho cíle byly mnohem větší. Rozhodl se, že obnoví dřívější slávu Qásimovců a sjednotí zemi ve Velký Jemen. Tyto snahy se nelíbily dalším vládcům na území, například britské vládě v Adenu či vládci Saúdské Arábie.⁴²

Nakonec byl Jahjá nucen uzavřít dohodu s Velkou Británií a území se rozdělilo na základě smlouvy ze San^cá z roku 1934.⁴³ Další smlouvu podepsal jemenský král Jahjá se Saúdskou Arábií téhož roku, po prohře ve válce o území ^cAsir.⁴⁴ Jemen byl tímto přesně ohraničen. Zvláště tyto dohody měly za následek krizi Jahjovi vlády. Když Jahjá jmenoval vlastního syna jako svého následníka, porušil tím zajdovské pravidlo o volbě imáma, který se nedědí. Jeho dynastie si i napříč tomu udržela vládu až do převratu v roce 1962. Počátkem roku 1948 byl imám Jahjá zabit povstalci. Jeho syn Ahmed však dokázal uzurpátory potlačit a získal zpět hlavní město. Z počátku své vlády se Ahmed uzavřel jakýmkoli

³⁸ RAM, P. *Yemen History and Culture*, str. 11.

³⁹ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 98.

⁴⁰ HOURANI, A., *Dějiny arabského světa od 7. století po současnost*, str. 317.

⁴¹ Ibid.

⁴² BURROWES, R. D., *Historical Dictionary of Yemen*, str. 30.

⁴³ Ibid.

⁴⁴ ^cAsir je oblast v Saúdské Arábie, která tvoří část hranic Jemenu a SA.

inovacím. Myslel si, že převrat byl původně vymyšlen Velkou Británií a Amerikou. Až po neúspěšném pokusu jeho bratrů převzít vládu roku 1955 se Ahmed otevřel modernizaci a do čela vlády jmenoval svého syna Muhammada al-Badra, ale i tak Ahmed dál ztrácel podporu dalších kmenů.⁴⁵

3.2 Krize v Severním Jemenu roku 1962

Severní Jemen se osvobodil od nadvlády Osmanské říše již roku 1918. Od té doby na území vládl zajdovský imamát. Po smrti Ahmeda v září 1962, nastoupil na trůn jeho syn al-Badr. Jeho vláda netrvala dlouho. Již po osmi dnech byl svržen vojenským převratem. Hlavními strůjci svržení byli násirovští důstojníci. V den převratu, tedy 26. září 1962, byl bývalý imamát přejmenován na Jemenskou arabskou republiku. Al-Badr byl nucen uprchnout na sever země, kde se snažil získat podporu pro boj za zajdovský imamát. Po převratu se vlády chopil plukovník Abdalláh Sallál, který držel fakticky veškerou moc ve svých rukou.⁴⁶

Mezitím získal Muhammad al-Badr podporu Saúdské Arábie a některých severních kmenů a společně započali válečný spor se Sallálem, který trval dalších pět let.⁴⁷ Jelikož Sallál neměl dostatečnou kapacitu na takový boj, musel se obrátit s prosbou o pomoc k Násirovi do Egypta.⁴⁸ Ten poslal na pomoc Sallálovi do Jemenu pět desítek tisíc mužů.⁴⁹

⁴⁵ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 103-104.

⁴⁶ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 105-107.

⁴⁷ Tato občanská válka trvala od převratu roku 1962 do roku 1967.

⁴⁸ HOURANI, A., *Dějiny arabského světa od 7. století po současnost*, str. 404-405.

⁴⁹ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 107.

Ani jedna ze stran nechtěla přistoupit k ukončení bojů kompromisem. I když lidé volali po míru s monarchií, Sallál neustoupil. Al-Badr zase spoléhal na Sa^cúdy a neměl důvod z boje vycouvat. Klíčová zde byla také podpora kmenů. Na stranu ^cAbdulláha Sallála se přidaly kmeny Hášid, Murád a Chalwán Sa^cda,⁵⁰ avšak jeho nízký původ byl překážkou k podpoře od dalších důležitých kmenů. K zajdovskému imámovi se přidaly spíše menší kmeny. Konec občanské války se přiblížil po šestidenní válce,⁵¹ kdy Egypt a Saúdská Arábie uzavřeli mírovou dohodu. Al-Badr ani Sallál se nechtěli tak lehce vzdát a snažili se získat další pomoc jinde. Válka byla oficiálně ukončena až roku 1970, kdy Saúdská Arábie oficiálně uznala Jemenskou arabskou republiku. Monarchisté se začlenili do nového republikového uspořádání a al-Badr odešel do ústraní.⁵²

Vlády v zemi se nově ujala Republikánská rada. Hlavou státu se stal ^cAbd ar-Rahmán Irjání, který se pokoušel o kompromis mezi všemi stranami v Jemenu. Irjánímu se však nepovedlo udržet kmeny, konzervativce a šáfi^covce v rovnováze a v polovině roku 1974 byl z funkce odvolán. Po Irjáním se moci chopil, v čele Rady velení, generál Ibrahím al-Hamdí. Ibrahím se pokusil převzít nad zemí veškerou moc, a proto zrušil ústavu i parlament a pokoušel se omezit moc kmenů a důležitých šejchů. Po třech letech byl v říjnu 1977 zabit. Po něm získal velení v Radě zajdovský důstojník Ahmad al-Ghašmí. Al-Ghašmí měl sice podporu kmenů, ale byl v nelibosti šáfi^covců, kteří podporovali jeho předchůdce Ibrahíma. Šáfi^covci se spojili s radikální Národní demokratickou frontou a prezidentem Jižního Jemenu Sálímem Rubajja^c ^cAlím. V červnu 1978 uskutečnili úspěšný atentát na prezidenta al-Ghašmího. Následně se ^cAli

⁵⁰ Tento spor vznikl za vlády al-Badrova otce Ahmada, který nechal zabít šajcha al-Ahmara a jeho syna z rodu Hášid za pokus o svržení Ahmada a převzetí moci. Kmen Hášid tak cítil vůči al-Badrovi potřebu krevní msty a Ahmad ztratil podporu jednoho z nejdůležitějších kmenů Jemenu. (GOMBÁR, E., 2004, 105)

⁵¹ Šestidenní válka proběhla v červnu roku 1967 mezi Izraelem a Egyptem, Sýrií, Irákem a Jordánskem. Arabské státy byly poraženy a Izrael získal větší území.

⁵² BŘESKÁ, Jana. Jemen. In: BURGOVÁ, H., Ježová M. *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*, str. 202.

^cAbdalláh Sálíh stal roku 1978 vůdcem Jemenské arabské republiky. Odpor proti Sálíhovi po jeho zvolení byl roku 1982 potlačen díky podpoře kmenů. Sálíh ustanovil téhož roku Všeobecný lidový kongres.⁵³

3.3 Jižní Jemen, kolonie Velké Británie

Jižní Jemen se táhl od města Aden až po dnešní hranice Jemenu s Ománem. Již od 18. století byl Aden kolonií Velké Británie. Zatímco se Severní Jemen osvobodil již na konci druhé světové války, Jižní Jemen zůstal i nadále kolonií Spojeného království. Po druhé světové válce začaly narůstat protibritské nálady. Roku 1963 byla vytvořena Národní fronta pro osvobození okupovaného jižního Jemenu. Po povstání kmene Qutajbí proti emírovi Dáli^c se Národní fronta připojila k povstalcům. Jelikož se Britové postavili na stranu emíra, bylo toto hnutí využito k boji proti britské okupaci. Další rok se za pomoci Egypta a Jemenské arabské republiky (Severní Jemen) utvořilo hnutí Organizace osvobození okupovaného Jemenu. Reakcí Národní fronty bylo, že se prohlásila za jediného představitele lidu v Jižním Jemenu.⁵⁴

Britové opustili zemi až roku 1967 v důsledku několika teroristických akcí v rámci Války za nezávislost. Po odchodu monarchistické vlády se země obrátila na východ a uzavřela diplomatické vztahy s mnoha zeměmi. Důležité byly kontakty se Sovětským svazem a dalšími komunistickými zeměmi.⁵⁵

Po vyhlášení nezávislosti zakázala Národní fronta Organizaci osvobození okupovaného Jemenu a ta se přesunula do Severního Jemenu. Toto mělo za následek další spory a napětí mezi Národní frontou

⁵³ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 109-110.

⁵⁴ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 111-112.

⁵⁵ RAM, P. *Yemen History and Culture*, str. 220.

a vládou Severního Jemenu.⁵⁶ Národní fronta se v důsledku sporu o ustanovení Qahtána aš-Ša^cbího prezidentem rozštěpila a vzniklo několik různě smýšlejících skupin, které spolu soupeřily o moc a nového prezidenta buďto podporovaly nebo mu oponovaly. Kvůli těmto rozporům byla vláda nestabilní a již v roce 1969 došlo k převratu a odsunu dosavadního prezidenta Ša^cbího,⁵⁷ k čemuž pomohla i válka se sousední Saúdskou Arábií.⁵⁸

V roce 1970 se moci ujali marxisté a země byla přejmenována na Jemenskou lidovou demokratickou republiku. Boje mezi stranami vlády vyvrcholily roku 1978, kdy za pomoci prezidenta Sálíma Rubajja^c ^cAlího došlo k atentátu na prezidenta Severního Jemenu v Adenu. Za ^cAlího nastoupil do funkce ^cAlí Násir Muhammad, který se snažil převzít veškerou moc. Tyto snahy se mu nevyplatily a po krvavých bojích 13. ledna 1986 byl donucen odejít i se svými stoupenci do sousedního Severního Jemenu. Do čela státu se postavil jako generální tajemník ^cAlí Sálím al-Bajd. Režim byl oslaben, vláda procházela neustálými změnami a situace v zemi se tak stala nepředvídatelná. Pro spojence byl Jižní Jemen nevypočitatelný, a proto Sovětský svaz stáhl své lidi ze země. Následovala jednání o sjednocení JAR a JLDR, které vedli prezident JAR ^cAlí ^cAbdalláh Sálím a zástupce JLDR tajemník hlavní strany JSS⁵⁹ ^cAlí Sálím al-Bajd.⁶⁰

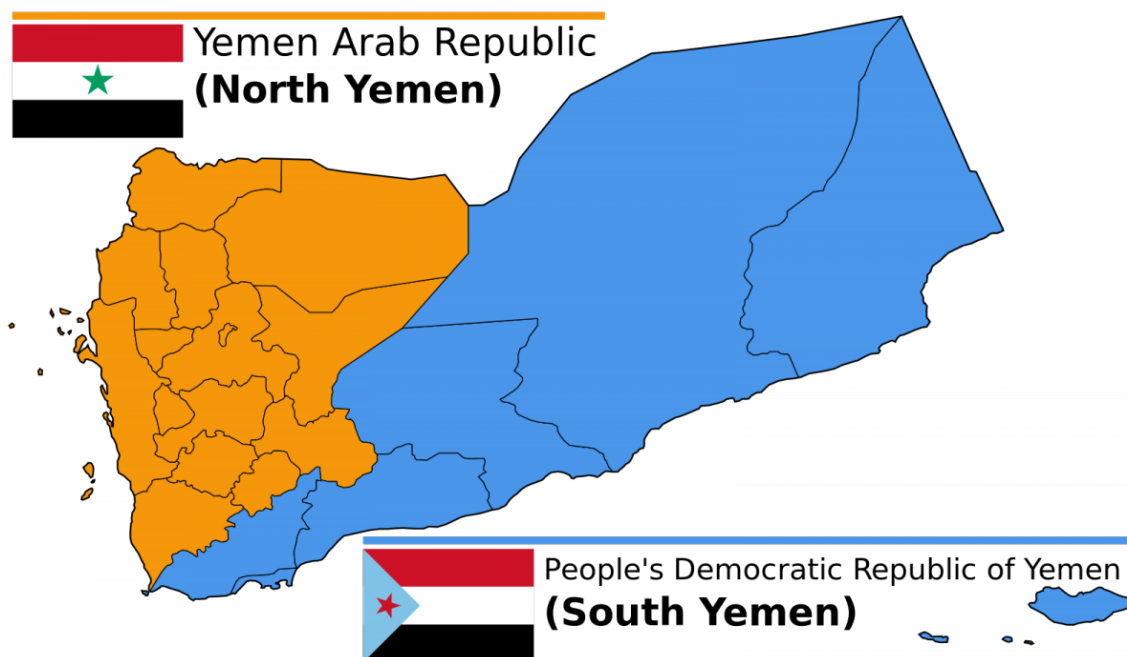
⁵⁶ Země se střetly v pohraničních bojích v letech 1972 a 1979.

⁵⁷ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 111-112,

⁵⁸ RAM, P. *Yemen History and Culture*, str. 220.

⁵⁹ Jemenská socialistická strana, ustanovena roku 1978.

⁶⁰ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 112-114.

Obr. 3 – Hranice rozděleného Severního (North) a Jižního (South) Jemenu před jeho sloučením.

3.4 Prezident Sálíh a sloučení Jemenu roku 1990

Koncem roku 1989 podepsali prezident Sálíh za Severní Jemen a tajemník al-Bajd za Jižní Jemen dohodu o sjednocení obou Jemenů. Proti sloučení se nejhlasitěji postavil kmen Hášid ze Severního Jemenu, a také Saúdská Arábie. O sloučení obou zemí se vyjádřil kladně Saddám Husajn v Iráku. Zřejmě na oplátku se Jemen zastal Saddáma při irácké invazi do Kuvajtu roku 1990 až 1991. To mělo za následek rozbroj mezi Jemenem a státy Zálivu, které podporovaly napadený Kuvajt. Jako vzdor a trest za protinázor Jemenu byl ze zemí Zálivu propuštěn a vyhoštěn zhruba milion Jemenců, kteří zde pracovali. Návrat těchto lidí měl dopad na jemenskou ekonomiku a zvýšení nezaměstnanosti. Dále Jemen přišel o finanční podporu a byla mu ukončena spolupráce na zpracování kuvajtské ropy.⁶¹

Konečně vznikla 22.května 1990 spojená Jemenská republika, jejíž prezidentem se stal Sálíh, který byl původně prezident severní Jemenské

⁶¹ BŘESKÁ, Jana. Jemen. In: BURGOVÁ, H., Ježová M. *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*, str. 207.

arabské republiky. Tajemník jižní Jemenské lidové demokratické republiky al-Bajd získal místo viceprezidenta. Sloučení Jemenu bylo uspěchané a nevyřešilo všechny spory v Jemenu. I přesto, že v novém sloučeném státě byla moc zdánlivě rovnoměrně rozdělena mezi členy vlád bývalé Jemenské arabské republiky a Jemenské lidové demokratické republiky, bylo sestavení vlády pouze ze dvou hlavních stran kritizováno. Tyto strany byly Všeobecný lidový kongres, který vládl v Severním Jemenu již od roku 1982 a Jemenská socialistická strana z Jižního Jemenu.⁶²

Mimo tyto dvě vládnoucí strany se utvořily další mimovládní, které můžeme dělit na tři různě smýšlející okruhy. Nejprve zde byly tradiční konzervativní islamistické strany, dále strany socialistické, odvíjející se od historické spolupráce se Sovětským svazem. Naproti tomu zde byly nacionalistické antimarxistické strany a nakonec zde byla skupina příznivců bývalého prezidenta ⁶³Alí Násira Muhammada.⁶³

Od sloučení Jemenu neustávalo napětí mezi jihem a severem, spíše ještě narůstalo. Prezident Sálíh se snažil pomocí vyjednávání s kmeny situaci uklidnit. To však příliš nepomáhalo a mezi kmeny se rozmohlo unášení lidí za výkupné, což pouze zhoršovalo bezpečnostní situaci a stabilitu ve státě. I přesto byly na konci roku 1993 uskutečněny volby do Parlamentu. Tyto volby vnitropolitické situaci nepomohly. Do Prezidentské rady byl jmenován islamistický fundamentalista Zindání. Vůči dosazení Zindáního do této rady se ohradila Jemenská socialistická strana, což mělo za následek otevřený konflikt. Ten se pokusil viceprezident al-Bajd se stranou JSS urovnat, mezičlánkem se stal kmen Bakíl, který se snažil o urovnání konfliktu a kompromis mezi stranami. Dohoda sice podepsána byla v únoru 1994, ale atmosféra se tím nijak nezlepšila⁶⁴ a již v dubnu začaly boje, které trvaly až do července. Tato krátká 70denní válka stála život několika tisíc Jemenců. Po dobytí a vyplenění Adenu dne 20. května téhož roku vyhlásili separatisté Jemenskou demokratickou republiku. Ta neměla dlouhého trvání a již 1. října téhož roku byl prezident Sálíh opět ustanoven

⁶² GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 114-115.

⁶³ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 115-117.

⁶⁴ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 119.

jako vůdce celého Jemenu a jihojemenští vzbouřenci byli povětšinou odsunuti do ústraní. Aby Sálíh podpořil svoji vládu, začal dosazovat na důležité pozice své příbuzné z kmene Sanhán, kteří postupně ovládli většinu nejdůležitějších funkcí.⁶⁵

4 JEMEN VE 21. STOLETÍ

4.1 Důležití aktéři v nových konfliktech

V novém století se v Jemenu setkáváme s různými skupinami s odlišnými zájmy. Nejvíce viditelné je hnutí Húthíů na severu Jemenu. Nesmíme však opomenout ani další skupiny. Například v roce 2007 seskupené Hnutí jihu, které požaduje rozdělení Jemenu na dva státy tak, jak to bylo před rokem 1990. Nebo teroristické pobočky al-Qá'idy či Daeš. Neměli bychom zapomínat ani na zahraniční aktéry, mezi které bezesporu patří především Spojené státy, Saúdská Arábie včetně celé Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu a vynechat bychom neměli ani Írán, který sice své zapojení do událostí odmítá, přesto však hraje přinejmenším okrajovou roli.

Mezi ovlivňující faktory se řadí také všechny ekonomické, hospodářské a sociální problémy země, o kterých jsem již psala v kapitole 2.1, jako jsou docházející ropné zásoby, problémy s pitnou vodou či korupce.

4.1.1 Húthíové

Húthí neboli Ansar Alláh je skupina zajdovských ší'itů ze severní části Jemenu, z oblasti Sa'cda nedaleko saúdskoarabských hranic.

⁶⁵ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 120.

Původně bylo hnutí pouze nenásilného teologického charakteru, které hlásalo toleranci a mír již v době sjednocování Jemenu. Obrat nastal až v roce 2004, kdy se chopili zbraní v důsledku zatýkání vlastních členů vládou.⁶⁶

Oblast na severu je převážně hornatá, špatně přístupná, největší a hlavní město této oblasti je stejnojmenné město Sa^ˆda. Na tomto území byl dříve zajdovský imamát až do svržení posledního imáma al-Bajda převratem republikánů roku 1962. Za občanské války 1994 pomohli sunnitští wahhábovci ze Saúdské Arábie prezidentu Sálihovi. Toto spojení se zajdovcům nelíbilo, protože podle nich vláda nechala wahhábovcům až příliš velký prostor pro působení a ší^ˆitští muslimové se cítili být v ohrožení⁶⁷ šířením sunnitského islámu ve své oblasti, který byl silně protiší^ˆitský. Problémem byl spíše boj o moc na území než neshody náboženského charakteru.⁶⁸

Jejich název je odvozen od původního vůdce Husajna Badra ad-Dín al-Húthí, který vedl první velké povstání v roce 2004, ke kterému došlo v oblasti Sa^ˆda. Vláda obvinila Húthíovce ze snah obnovit bývalý zajdovský imamát, odpojit se od centrální vlády a převzít moc nad územím kolem Sa^ˆdy. Húthíové se bránili tím, že chtějí pouze prosadit svá občanská práva a náboženské svobody.⁶⁹ Členové Húthí poklidně protestovali v mešitách i na veřejnosti. To se nelíbilo tehdejšímu prezidentovi Sálihovi, který tyto činy považoval za porušování pořádku. Nařídil zatčení několika členů kmene a vyzval Husajna al-Húthího, aby

⁶⁶ Al Jazeera. *Who are the Houthis in Yemen.*

<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/08/yemen-houthis-hadi-protests-201482132719818986.html>.

⁶⁷ Al Jazeera. *Profile: Yemen's Houthi fighters.*

<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2009/08/200981294214604934.html>.

⁶⁸ BŘESKÁ, Jana. Jemen. In: BURGOVÁ, H., Ježová M. *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*, str. 209.

⁶⁹ BBC. *Yemen crisis.* <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29319423>.

ukončil protesty. Celá situace se obrátila z poklidných protestů v násilné, když vojáci přišli zatknout i samotného Husajna. Ten ovšem odmítl opustit své následovníky. Ke konci téhož roku byl zabit vládní armádou a do čela povstání se postavili členové jeho rodiny. Od té chvíle vedlo hnutí Húthí a vláda přerušované boje až do podepsání dohody o příměří v roce 2010.⁷⁰

V listopadu roku 2009 se kmen Húthí a prezident Sálíh sešli nad podmínkami ke konečnému urovnání konfliktu. Húthíové požadovali například náhradu válečných škod, poskytnutí základních služeb či rovnocenné chování vlády vůči zajdovským ší'itům v Sa'údě. Z důvodu rozmachu sunnitského salafismu v Jemenu se cítili být ohroženi a usilovali také o vznik vlastní zajdovské madrasy,⁷¹ aby se jejich náboženství a praktiky zachovaly.⁷²

V roce 2011 se Húthíové přidali k protestům lidu proti tehdejší vládě a prezidentu Sálíhovi. Díky tomu se jim povedlo rozšířit svůj vliv do dalších provincií. Avšak i po zvolení nového prezidenta Hádího byl kmen Húthí a další členové povstaleckého hnutí nespokojeni.⁷³

Neočekávaně se v novém konfliktu spojili povstalci s bývalým prezidentem Sálíhem, který je sice také ší'ita, ale v minulosti spolu tyto dvě strany vedly nepřekonatelné spory. Sálíh sám odmítá potvrdit spojení s kmenem Húthí, ale některé zahraniční zprávy jeho podporu povstání uvádějí jako jasnou věc. Sálíh chtěl pravděpodobně obnovit svoji moc po

⁷⁰ Al Jazeera. *Who are the Houthis in Yemen.*

<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/08/yemen-houthis-hadi-protests-201482132719818986.html>.

⁷¹ Madrasa je zde chápána jako muslimská náboženská škola jednoho směru Islámu, zde zajdovského ší'ismu.

⁷² Wikileaks. *Who are the Houthis, part one: What are they fighting for?*

https://search.wikileaks.org/plusd/cables/09SANAA2185_a.html.

⁷³ BBC. *Yemen crisis.* <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29319423>.

abdikaci a díky spojení s Hádího odpůrci měl šanci jeho pozici prezidenta oslabit.⁷⁴

4.1.2 Jižní povstalecké hnutí

Kořeny Jižního hnutí můžeme sledovat již od sjednocení Jemenské republiky roku 1990. Od té doby byly sice v zemi demokratické vládní tendence, ale i přesto byli obyvatelé bývalého Jižního Jemenu nespokojeni s uspořádáním a vedením nového státu.⁷⁵ Roku 1993 se viceprezident al-Bajd přesunul do města Aden,⁷⁶ což předznamenávalo události roku 1994, tedy občanskou válku, kdy se bývalý Jižní Jemen dokázal na pár měsíců odpojit a utvořit Jemenskou demokratickou republiku, kterou však záhy prezident Sálíh porazil a Jemen opět sloučil v jeden celek. Po této prohře se musel al-Bajd přesunout do Ománu.⁷⁷

Tyto události nám ukazují, jak odlišný vývoj každé části země stěžuje udržení jednoty státu. Každá část Jemenu vstupovala do roku 1990 s rozdílným charakterem vedení vlády. I přes původní demokratické snahy byly uvnitř sjednoceného Jemenu stále dva rozdílné státy, které se snažily zajistit si výhody právě pro svoji oblast. Dalším problémem bylo, že severní část země fakticky ovládala celý Jemen, přestože se na jihu nachází většina jemenského nerostného bohatství, sever využíval získané prostředky především pro své vlastní zájmy. V roce 2007 se jih opět

⁷⁴ NAYLOR, Hugh a Ali AL-MUJAHED. *Yemen's Houthis rebels get boost from country's ousted dictator*. https://www.washingtonpost.com/world/rebels-push-offensive-in-aden-killing-dozens-with-artillery-fire/2015/03/31/79f53d9e-d729-11e4-bf0b-f648b95a6488_story.html.

⁷⁵ KRAMÁREKOVÁ, V., Jemen. In: *Arabské jaro II. díl – Sýrie a Arabský poloostrov*, str. 10.

⁷⁶ GOMBÁR, E., *Kmeny a klany v arabské politice*, str. 118.

⁷⁷ Al Jazeera. *Ali Salim el-Beidh: Separating South Yemen*. <http://www.aljazeera.com/programmes/talktojazeera/2012/05/2012519114015103906.html>.

přihlásil a vzniklo Jižní hnutí (z arabského přepisu al-Hiráak al-Janúbí), které požadovalo stejné podmínky, jako měl sever, tedy rovnocenné přerozdělování zdrojů a financí, více kontroly nad svým územím, atd.⁷⁸

V roce 2009 se al-Bajd prohlásil vůdcem hnutí al-Hiráak a vyzval k obnově samostatného Jižního Jemenu. Rok 2011 přinesl protesty lidu v rámci Arabského jara a Hnutí jihu bylo na chvíli pozapomněno. V dalších letech se mluvilo především o hnutí Húthiú na severu Jemenu. Jižní hnutí ale i nadále existuje. Hnutí může profitovat na bojích, které rozpoutali Húthiúvci. Dokonce se jednu dobu mluvilo o tom, že se tyto dvě strany dohodnou, Jižní hnutí se oddělí a vznikne samostatný Jižní Jemen. Záleželo pouze na tom, zda Húthiúové budou útočit i na území, které si al-Hiráak nárokují. Jižní hnutí se také snaží získat na svoji stranu ^cAbu Rabbih Mansúr Hádí.⁷⁹ 14. října 2014 se Jižní hnutí přihlásilo o slovo a uspořádalo svoji zatím největší akci, na které požadovalo nezávislost Jižního Jemenu.⁸⁰

4.1.3 Teroristické organizace

Jednou z nejznámějších teroristických organizací je nepochybně al-Qá'ida. Tato skupina má své loajální odnože téměř všude. Na Arabském poloostrově zastřešuje radikalisty odnož se zkráceným názvem AQAP, tedy al-Qá'ida in Arabian Peninsula. Do vzniku teroristické organizace Daeš to byla nejnebezpečnější teroristická odnož v oblasti. Avšak již

⁷⁸ KRAMÁREKOVÁ, V., Jemen. In: *Arabské jaro II. díl – Sýrie a Arabský poloostrov*, str. 16.

⁷⁹ MADABISH, Arafat. *South Yemen independence inevitable: Al-Hirak leader*.
<http://english.aawsat.com/2014/12/article55339083/south-yemen-independence-inevitable-al-hirak-leader>.

⁸⁰ Al Jazeera. *Yemen's Southerners see hope in Houthis' rise*.
<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/10/yemen-southerners-see-hope-houthis-rise-2014102052535893759.html>.

v roce 2015 proběhly v Saúdské Arábii v Jemenu sebevražedné útoky, ke kterým se přihlásil právě Daeš.⁸¹ To komplikuje přehlednost situace. Navíc začíná Daeš dominovat nad al-Qá'idou a dříve hlásící se hnutí k al-Qá'idě se dnes ve světě připojují k této nové skupině. Hrozbě teroristických organizací a hlavně al-Qá'idy využíval také bývalý prezident Sálíh, který na boj s terorismem získával tučné dotace.⁸²

Jemenská kmenová společnost dává k zakořenění teroristických skupin velmi malou šanci. Kmeny jsou rády vlastním pány, i když jsou úplatné, byla země historicky vždy odmítavá ke snahám cizinců o ovládnutí Jemenu. Samozřejmě špatné životní podmínky daly k uchycení se těmito skupinám šanci a i v Jemenu nalezneme odnož al-Qá'idy.⁸³ Úplně první známý útok byl již v roce 1992, kdy bombardéry al-Qá'idy odstřelovaly hotel v Adenu, který využívali především mariňáci. Znamější je však útok z října 2000, kdy sebevražední atentátníci zaútočili na kotvící loď USS Cole v Adenu.⁸⁴ V posledních letech se al-Qá'ida rozmohla na větší území díky konfliktu mezi vládou a kmenem Húthí. Asi největším problémem je, že tyto tři strany, nehledě na další aktéry v Jemenu, bojují proti sobě. To znamená, že přívrženci Hádího a hnutí Húthí bojují proti al-Qá'idě, ale i proti sobě navzájem.

4.2 První desetiletí nového století

První dekáda tohoto století je plná vnitřních sporů, ekonomického a sociálního úpadku a násilných konfliktů. Situaci v zemi ještě přitěžují

⁸¹ BBC. *Yemen crisis*. <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29319423>.

⁸² KRAMÁREKOVÁ, V., Jemen. In: *Arabské jaro II. díl – Sýrie a Arabský poloostrov*, str. 14.

⁸³ BŘESKÁ, Jana. Jemen. In: BURGOVÁ, H., Ježová M. *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*, str. 211.

⁸⁴ BBC. *Yemen profile - Timeline*. <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14704951>

útoky al-Qá'ídy, která je nejen pro Jemen, ale i pro ostatní státy Zálivu bezpečnostní hrozbou. Nespokojenost obyvatel, která panuje již od sjednocení Jemenu v devadesátých letech, se zhoršuje každým dalším rokem. Prezident Sálih přešel od původního záměru zemi zdemokratizovat, k procesu upevňování vlastní moci, bez ohledu na potřeby státu. To vedlo ke zvýšení korupce a ekonomickým problémům země. Docházející ropa a hrozba vyčerpávajících se pitných vodních zdrojů vedla ke zhoršení finanční situace a zdražení základních surovin. Obyvatelé nevydrželi tento stav dlouho a již roku 2004 projevil hlasitě svou nespokojenost se situací kmen Húthí. Přes prvopočáteční mírové protesty se hnutí a vláda ke konci roku dostali do ozbrojeného konfliktu.

Situace se i nadále zhoršovala. Vláda protesty ukončovala pomocí armády místo toho, aby se snažila situaci řešit a oprávněné požadavky plnit. V roce 2007 došla trpělivost i kmenům z oblasti bývalého Jižního Jemenu. Za přispění al-Bajda, bývalého viceprezidenta Jemenské republiky, dříve tajemníka jižní Jemenské lidové demokratické republiky, se utvořilo Hnutí jihu, které v nenásilných protestech požadovalo více autonomie, rovnocenné rozdělování zisku z ropy mezi jednotlivá území Jemenu a stejný přístup ke všem provinciím. Nakonec se hnutí rozhodlo bojovat za odtržení jižních oblastí a obnovení původního samostatného Jižního Jemenu.

Od prvního střetnutí roku 2004 do roku 2010 se Húthiové a vládní síly střetly ještě několikrát vždy s krátkým obdobím příměří. Během té doby byli příznivci hnutí zatýkáni a zase propouštěni podle aktuální situace. V roce 2009 se střetli Húthiové s jednotkami Saúdské Arábie na hranicích. Nejdelší klid panoval od podepsání mírové dohody 2010 až do povstání lidu 2011. Arabské jaro vyústilo v odstoupení prezidenta Sáliha a situace mezi vládou a vzbouřenci se začala uklidňovat. Možný mír však narušily akce AQAP, která sice již dříve uskutečnila různé atentáty, většinou zaměřené na zahraniční cíle, ale až v roce 2012 se organizace v Jemenu pořádně projevila. Dramatickým útokem na Vládní palác v den jmenování Hádího prezidentem zabili příslušníci al-Qá'ídy 26 vojáků, kteří

hlídali bezpečnost ceremonie. Při následných bojích mezi stranami jsou zabity stovky civilistů. Do boje se více vkládají Spojené státy, které se snaží pomocí podpory vládě a použitím dronů teroristy odstranit. Boje mezi vládou a AQAP se přenesou i do dalšího roku.⁸⁵

4.3 Arabské jaro a konec vlády Sáliha

I v Jemenu se na jaře roku 2011 rozpoutaly nepokoje. 15. ledna odstoupil tuniský prezident Ben 'Alí z funkce. Ten samý den se na jemenském náměstí v San'á shromáždil dav lidí, kteří chtěli vyjádřit svoji podporu tuniskému lidu a zároveň se snažili prosadit podobné změny také v Jemenu. Téměř okamžitě byly povolány bezpečnostní složky a pozatýkáni nejhlasitější demonstrující. To však mělo za následek ještě větší protesty a navýšení počtu demonstrujících další den. Sálih se pokusil umírnit pobouření lidí a prohlásil, že již znovu nebude kandidovat na post prezidenta v následujících volbách roku 2013.⁸⁶ Přesto se protesty i nadále zvětšovaly, a také na popud Tawakkul Karmán⁸⁷ se do ulic vydaly desítky tisíc lidí. Další vlna nadšení přišla po abdikaci egyptského prezidenta Mubáraka. Především Mládež (aš-Šabáb)⁸⁸ zalila až přílišná vlna naděje. Začali se scházet před Univerzitou, kde také přespávali ve stanech. Díky tomu získalo toto místo pojmenování Náměstí změn. Původní důvody protestů byly hlavně korupce a rozkrádání státních financí, špatné vedení státní správy, nezaměstnanost, špatná

⁸⁵ CORCORAN, Mark. *Timeline: A century of conflict in Yemen*.

<http://www.abc.net.au/news/2015-04-15/yemen-a-century-of-conflict/6381720>.

⁸⁶ MENDEL, M., *Arabské jaro: Historické a kulturní pozadí událostí na Blízkém východě*, str. 286.

⁸⁷ Novinářka, držitelka Nobelovy cenu míru z roku 2011 a jedna z hlavních představitelk protestů 2011. (KRAMÁREKOVÁ, V., 2014, 30-31)

⁸⁸ Skupina mladých lidí, většinou vzdělaných, kteří nespádají do žádné politické strany, kmenového uskupení či jiných organizací, odmítají teroristické organizace a bojují za svá práva.

hospodářská a sociální situace, špatné hospodaření s vodními a ropnými zdroji, negramotnost.⁸⁹

Během útoku na prezidentský palác, dne 3. června 2011, byl Sálíh těžce zraněn a odvezen na léčení do Saúdské Arábie. Mezitím ho ve funkci zastoupil viceprezident Hádí, který situaci nedokázal uklidnit. Situace se ještě zhoršila po Sálíhově prohlášení v televizi, kde přísahal, že se do Jemenu opět navrátí. Poté vypukla další a silnější vlna protestních akcí. Po čtvrt roce léčení se Sálíh vrátil a v Jemenu se rozpoutaly největší protesty od začátku roku, jichž se zúčastnilo asi milion protestujících.⁹⁰ Až po třičtvrtě roce protestů Sálíh konečně souhlasil se svojí abdikací. Vynutil si prominutí všech svých činů, legální pobyt v Jemenu a umožnění další činnosti v politice, ve které měl díky svým kontaktům velký vliv.⁹¹ Konečná dohoda o odstupu Sálíha byla podepsána 23. listopadu 2011 v saúdské městě Rijád. Následující měsíc byla sestavena Vláda národní jednoty, do které byli naneštěstí členové vybíráni ne podle svých schopností a znalostí, ale podle dřívějších zásluh, což předurčovalo neschopnost nové vlády spolupracovat a jednat ve prospěch lidu. Tato vláda také v lednu roku 2012 přiznala Sálíhovi požadavek na odpuštění všech jeho dřívějších zločinů, což samozřejmě vyvolalo u jemenského lidu, ale i v zahraniční negativní reakce.⁹²

Sálíhovo chování vzbuzovalo ve všech velké obavy. Vypadalo to spíše, že si svoji moc upevňuje, než že by se jí podle dohody z listopadu měl v únoru 2012 vzdát. Dokonce ještě měsíc před plánovaným odstupem byli demonstranti zastrašováni a na protestech se střílelo. Lidem, kteří celé měsíce protestovali, se nelíbily podmínky odchodu Sálíha. Nejenom že nebyl za své činy nijak potrestán, dokonce měl získat

⁸⁹ MENDEL, M., *Arabské jaro: Historické a kulturní pozadí událostí na Blízkém východě*, str. 287-288.

⁹⁰ KRAMÁREKOVÁ, V., *Poslední tanec prezidenta Sálíha*, str. 112-114.

⁹¹ MENDEL, M., *Arabské jaro: Historické a kulturní pozadí událostí na Blízkém východě*, str. 281-283.

⁹² KRAMÁREKOVÁ, V., Jemen. In: *Arabské jaro II. díl – Sýrie a Arabský poloostrov*, str. 36-37.

pojmenování „Čestný prezident“. Zahraniční média ovšem hlásala svržení již čtvrtého vládce v rámci arabských protestů. Jemenský lid nebyl spokojen. Požadoval jiné vyústění, takové, jaké podle nich nastalo například v Tunisku či Egyptě, chtěli svobodu a spravedlnost. Zvolení dočasných představitelů státu, Muhammada Sálím Ba Sindwa a °Abu Rabbih Mansúr Hádího, kteří měli po odchodu nahradit Sáliha, byli pro demonstranty pouhé loutky starého zkorumpovaného režimu, který se jen na oko vydával za nový islámský a morální řád. Lidé neuznali dohodu a dále zůstávali a demonstrovali na náměstích. Každý den se opoziční síly více upevňovaly. Do opozice se postavil i kmen Húthí a povstalecká hnutí z Jihu.⁹³

Den po vládním rozhodnutí, které Sálihovi přiznávalo imunitu a odpouštělo mu veškeré jeho zločiny, odletěl °Ali °Abdalláh Sálih do Ománu, odkud dále letěl do Spojených států, kde se léčil. Na rozloučenou poprosil jemenský lid, aby mu odpustil nedostatky jeho vlády od roku 1978, kdy se stal prezidentem tehdejší Jemenské arabské republiky a následně 1990 i prezidentem spojené Jemenské republiky. Toto prohlášení vzbudilo nevoli mezi občany a po odletu Sáliha demonstrovali za odsouzení Sáliha za jeho činy.⁹⁴ Následující měsíc se konaly volby, ze kterých vzešel jako nový prezident °Abu Rabbih Mansúr Hádí. Slavnostního předání moci Hádímu se zúčastnil i bývalý prezident Sálih, který se kvůli této události vrátil ze Spojených států. Hádí pronesl, že bude ochraňovat sjednocený Jemen, bojovat proti teroristům a také proti sociálnímu a ekonomickému úpadku země. Hádího mandát měl být původně pouze do roku 2014, kdy se měly konat nové volby, které byly nakonec přesunuty na začátek roku 2015.⁹⁵ Situace v zemi se zdánlivě uklidnila, ale již v druhé polovině roku 2014 se z oblasti Sa^cda ozvali

⁹³ MENDEL, M., *Arabské jaro: Historické a kulturní pozadí událostí na Blízkém východě*, str. 281-283.

⁹⁴ BBC. *Yemen's President Saleh 'leaves country' for treatment*.
<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-16671533>.

⁹⁵ KRAMÁREKOVÁ, V., Jemen. In: *Arabské jaro II. díl – Sýrie a Arabský poloostrov*, str. 38.

nespokojení Húthiové. Hádí byl po Húthijském tažení a jejich proniknutí do hlavního města San'á donucen, i s ostatními představiteli vlády, uprchnout v březnu 2015 do Rijádu.⁹⁶

5 POKRAČOVÁNÍ JEMENSKÉHO KONFLIKTU

Sledování médií je u takto čerstvého a vlastně stále probíhajícího konfliktu klíčové. Situace v Jemenu je pro politiku Arabského poloostrova zásadní. Jak jsem již psala dříve, rozvrácený Jemen nabízí příležitost teroristickým skupinám jako je AQAP⁹⁷ a Daeš k uchycení se v oblasti, což dříve vzhledem k silnému tribalismu nebylo tak snadné. Samozřejmě al-Qá'ida byla v Jemenu i dříve, ale nedostalo se jí velkého prostoru ani přízni lidí. To se změnilo s působením Spojeným států v regionu a s útoky na civilisty pomocí amerických dronů, které měly primárně sloužit pouze ke sledování teroristů. S přibývajícými teroristickými událostmi byly tyto bezpilotní letouny použity na odstranění nebezpečným cílů, což ale často vedlo ke zranění nejen teroristy samotného, ale i civilistů.

5.1 Arabská koalice a intervence ostatních států

Arabskou koalici zorganizovala Saúdská Arábie. Její vznik oznámil saúdský ministr obrany Mohammad bin Salman, který je vedle toho také korunním princem Saúdské Arábie. Podle jeho prohlášení se jedná o spojení 34 islámských států, které budou bojovat proti všem teroristickým skupinám na arabském území, nejen proti Daeš. Do koalice se přidali například Spojené arabské emiráty, Katar, Malajsie, Pákistán, Nigérie,

⁹⁶ BBC. *Yemen crisis: President Hadi returns to Aden from exile.*
<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-34323078>.

⁹⁷ Al-Qá'ida na Arabském poloostrově (in Arabian Peninsula).

Egypt, Maroko a další (viz obrázek níže.) Z možného připojení ke koalici byl očekávaně vyloučen Írán, ale také Sýrie a Irák,⁹⁸ a to pravděpodobně proto, že je Saúdská Arábie považuje za regionální rivaly. Toto je překvapivé, jelikož na jednu stranu se Saúdská Arábie nechce spojit s těmito zeměmi v koalici, ale na druhou stojí tyto státy na jedné straně při boji proti Daeš.

Obr. 4 – Členové Islámské vojenské koalice vedené Saúdskou Arábií

Přesto, že Amerika a Saúdská Arábie obviňují Írán z podpory Húthíovců, právě íránský prezident Hasan Rúhání vyzval nedlouho po zahájení útočné operace Decisive Storm k ukončení odstřelování cílů v Jemenu a dojednání příměří. Rúhání také řekl, že Saúdská Arábie podnikla katastrofální kroky a podle jeho prohlášení válčení v oblasti nic nevyřeší.⁹⁹ O materiální podpoře Íránu Húthíovcům se vedou spory. Podle Arabské koalice i Spojených států je Írán zapojen do jemenského konfliktu přímo. Vynořují se i různá svědectví, která tvrdí, že zbraně z Íránu proudí přímo k povstalcům. Vše nasvědčuje tomu, že bojovníci jsou vycvičeni i

⁹⁸ Al Jazeera, In video: *Saudi Arabia announces new Muslim „anti-terrorism“ coalition.* <http://bcove.me/fc716jta>.

⁹⁹ BBC. *Yemen crisis: Kerry warns Iran over Houthi rebel 'support'.* <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-32229316>.

vyzbrojeni íránskou vládou. Jako důkaz o spolupráci těchto dvou stran je používána událost z roku 2013, kdy byla zadržena loď s íránskými zbraněmi, které byly určeny do rukou povstalců. Hnutí Húthí i Írán tato tvrzení odmítají.¹⁰⁰ Nicméně většina zahraničních mediálních zpráv píše o konfliktu v Jemenu jako o takzvané proxy válce mezi regionálními rivaly Saúdskou Arábií a Jemenem. To znamená, že tyto dvě mocnosti využili situace v této zemi a pomocí zástupných skupin si zde vyřikávají svůj vlastní boj. Otázkou je, zda situace pouze využili, či zda jedna či druhá strana pomohla přímo k rozpoutání válečných akcí.¹⁰¹

Využívání dronů je obecně velice sporné. Oblast je těžce pozemně přístupná, a proto jsou droni ideální náhradou za vojáky. Avšak jejich problém spočívá v tom, že na druhé straně sedí voják, který má pouze příkaz sledovat nebo zabít, bez toho aby věděl, na koho vlastně právě míří. I přesto, že Spojené státy tvrdí, že se snaží co nejvíce eliminovat dopad na civilisty, jsou zaznamenány případy, kdy droni zabili nevinné lidi. Zvláště v oblasti Afghánistánu a Iráku jsou bezpilotní letouny hojně využívány, a právě i zde je zaznamenáno mnoho případů, kdy bylo vedle teroristů útočeno i na nevinné či neznámé cíle. V Jemenu byla tato vojenská zbraň poprvé využita již v roce 2002. I přes občasné pochybení americká vláda stále věří, že tento způsob boje s teroristy je pro civilisty bezpečnější než klasické bombardování, při kterých jsou téměř vždy civilní oběti. Také jsou zde uchráněny životy amerických vojáků. Z toho důvodu většina americké populace vnímá použití protiteroristických dronů kladně.¹⁰² Podle profesora Jilliena Schwedlera jsou však americké útoky

¹⁰⁰ BAYOUMY, Yara a Mohammed Ghobari. *Iranian support seen crucial for Yemen's Houthis*. <http://www.reuters.com/article/us-yemen-houthis-iran-insight-idUSKBN0JT17A20141215>

¹⁰¹ THAROOR, Ishaan. *Yemen's Houthi rebels get boost from country's ousted dictator*. <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2015/04/07/forget-what-youre-hearing-the-civil-war-in-yemen-is-not-a-sectarian-conflict/>

¹⁰² SHANE, Scott. *Drone Strikes Reveal Uncomfortable Truth: U.S. Is Often Unsure About Who Will Die*. <http://www.nytimes.com/2015/04/24/world/asia/drone-strikes-reveal-uncomfortable-truth-us-is-often-unsure-about-who-will-die.html>.

na teroristy v Jemenu mnohem více nebezpečné, než samotní teroristé. Jelikož útoky dronů nezabíjí pouze nebezpečné cíle, ale také nevinné muže, ženy a děti, vnímají obyvatelé Jemenu americké intervence velmi negativně. Díky tomu může rozšiřovat al-Qá'ida své působení v zemi. Občané považují útoky za neoficiálně vyhlášenou válku Jemenu. Podle Schwedlera by bez těchto útoků neměly teroristické organizace v kmenové společnosti místo. Amerika tedy vytváří přesně to, proti čemu bojuje. Lidé totiž nechávají al-Qá'idě prostor k působení proti Americe, kterou považují za nepřítele.¹⁰³

5.2 Válka v Jemenu od dobytí města San'á

V roce 2014 se zvedla vlna protestů proti snížení státních dotací na pohonné hmoty. Tyto demonstrace v hlavním městě San'á vedli právě Húthíové. Povstalci byli také nespokojeni s jednáním vlády, kterou obvinili z toho, že jedná proti zájmům vlastního lidu. Následovalo vtrhnutí vzbouřenců do vládních institucí. Prezident Hádí se pokusil rozhněvané povstalce uklidnit a navrhl mírovou dohodu pod záštitou OSN. Húthíové ale vůbec nereagovali na mírové výzvy. Nepokoje chvilkově uklidnilo až jmenování nového předsedy vlády Khaleda Bahaha, ale již v lednu začaly protesty nanovo, když vláda představila návrh nové ústavy, která měla zemi rozdělit do šesti regionů. To se povstalcům nelíbilo, protože podle nich by tento návrh vedl k destabilizaci státu. Členové hnutí Húthí vtrhli 17. ledna do prezidentského paláce a požadovali Hádího odstoupení. Nakonec Húthíové převzali vládu a vyhlásili novou pětičlennou radu a Hádího uvěznili v paláci. Hádímu se povedlo uprchnout do Adenu 21. února. O měsíc později, v noci z 25. na 26. března, arabská koalice započala operaci Decisive Storm, jenž měla zlikvidovat pozice Húthíů. Do

¹⁰³ FRIEDERSDORF, Conor. *How America's Drone War in Yemen Strengthens al-Qaeda*.
<http://www.theatlantic.com/international/archive/2015/09/drone-war-yemen-al-qaeda/407599/>.

operace se zapojily všechny státy Zálivu kromě Ománu. Hádí odjel pod ochranou Saúdské Arábie den předtím do Rijádu.¹⁰⁴

Dne 22. dubna ukončila Saúdská Arábie téměř po měsíci vojenskou operaci Decisive Storm. Mluvčí arabské koalice Ahmed al-Asiri prohlásil, že koaliční cíle v Jemenu byly za uplynulý měsíc splněny. Také oznámil zahájení nového programu na ochranu civilistů s názvem Renewal of Hope, což měly být diplomatické a mírové akce.¹⁰⁵ Ve výsledku se ale jednalo o pokračování první operace. I přes prohlášení, že cíle operace byly splněny, nenastaly téměř žádné změny, jemenská vláda stále nebyla obnovena, Húthíové nebyli zastaveni ani oslabeni a al-Qá'ida stále rozšiřovala pole svého působení. Spekuluje se o tom, že Saúdská Arábie měla pravděpodobně v plánu pouze zastavit íránskou pomoc Húthíovcům.¹⁰⁶ 28. dubna prohlásil mluvčí jemenské armády, že nálety koalice jsou výsledkem saúdské agrese vůči Jemenu. Jenom v prvních dvou měsících války bylo při snaze obnovit Hádího vládu zabito více než tisíc civilistů.¹⁰⁷

¹⁰⁴ Al Jazeera. *Who are the Houthis in Yemen*.

<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/08/yemen-houthis-hadi-protests-201482132719818986.html>.

¹⁰⁵ Al Jazeera. *Saudi-led coalition declares end to Yemen air strikes*.

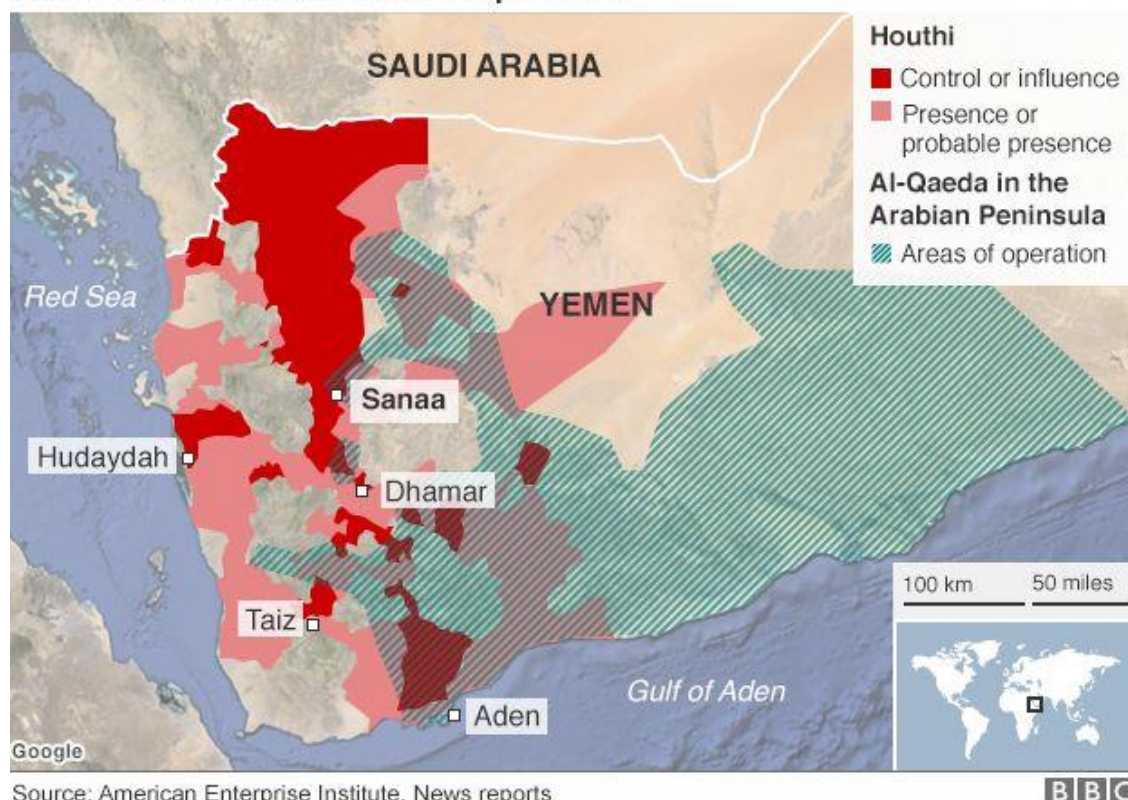
<http://www.aljazeera.com/news/2015/04/saudi-led-coalition-begins-phase-yemen-campaign-150421155500641.html>.

¹⁰⁶ BBC. *Yemen conflict: Saudi Arabia ends air campaign*. <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-32402688>.

¹⁰⁷ Press TV. *S Arabia's 'Operation Renewal of Atrocities'*.

<http://217.218.67.231/Detail/2015/05/06/409763/Saudi-Arabia-Yemen>

Houthi and Al-Qaeda areas: 1 April 2015

Obr. 5 - Pozice povstalců a oblasti působení al-Qá'idy z dubna 2015

7. května vyhlásily Spojené státy a Saúdská Arábie návrh na humanitární pauzu. O tři dny později Húthiovci vyhlásili, že ke 12. květnu přijímají pětidenní mírovou pauzu. Zpráva se dostala ke koalici právě ve chvíli, kdy bombardovali vilu bývalého prezidenta Sáliha. Válečný konflikt vyhnal z poškozených oblastí tisíce uprchlíků. Pauza byla pro obyvatele Jemenu nesmírně důležitá. Okamžitě byla obnovena lodní doprava a do země byly přivezeny potraviny. Problému přitěžuje fakt, že v zemi žije mnoho migrantů z dalších zemí. Ti a nově vysídlení Jemenci žijí v různých táborech či na okrajích měst v nuzných podmínkách. V červenci koalice a loajální milice jemenské exilové vlády začali s dobýváním města Aden, doposud obléhaným vojáky hnutí Húthí. V polovině srpna se armáda dostala hlouběji do provincie a povstalci byli nuceni ustoupit. Prvního října se vládní armádě a arabské koalici povedlo obsadit úžinu Bab-al-Mandab i oblast Adenského zálivu. Téhož měsíce poslal Súdán na pomoc koalici tři stovky svých vojáků. Díky koaličním a provládním silám se mohla již

v září 2015 vrátit vláda do Adenu.¹⁰⁸ Prezident Hádí se po šesti měsících v exilu vrátil zpět do země, ale po třech dnech byl nucen opět uprchnout. Pozemní jednotky i nadále bojovaly s povstalci s cílem dobýt zpět město Saná.¹⁰⁹ Začátkem listopadu se Mansúr Hádí opět navrátil, aby podpořil kampaň na boj s povstalci.¹¹⁰

Na konci roku 2015 se provládní strany a Hádí s hnutím Húthí dohodly na zahájení mírových jednání. Ty proběhly pod záštitou OSN ve Švýcarsku 15. prosince. Strany se ale na ničem zásadním nedohodly a nevznikl tedy žádný návrh na ukončení současné situace. Jednání byla proto odložena na leden 2016.¹¹¹ Ani během prosincových zasedání nebyly strany schopné udržet mír a porušovaly dohodu o dočasném zastavení bojových akcí v rámci mírových schůzí.¹¹² Další kolo jednání mělo být započato 14. ledna, ale tento termín povstalci odmítli. Jednání byla posunuta na konec ledna.¹¹³

¹⁰⁸ Global Security. *Operation Restoring hope / Operation Renewal of Hope*.
<http://www.globalsecurity.org/military/world/war/yemen4-renewal-of-hope.htm>.

¹⁰⁹ Al Jazeera. *Yemen president returns to Aden after months in exile*.
<http://www.aljazeera.com/news/2015/09/yemen-president-returns-aden-months-exile-150922145333324.html>.

¹¹⁰ Al Jazeera. *Yemen's exiled president returns to Aden*.
<http://www.aljazeera.com/news/2015/11/yemen-exiled-president-returns-aden-151117102731437.html>.

¹¹¹ Al Jazeera. *Yemen peace deal elusive but rivals vow to meet again*.
<http://www.aljazeera.com/news/2015/12/yemen-peace-talks-called-clashes-151220141116705.html>.

¹¹² Global Security. *Operation Restoring hope / Operation Renewal of Hope*.
<http://www.globalsecurity.org/military/world/war/yemen4-renewal-of-hope.htm>.

¹¹³ Al Arabiya. *Next round of Yemen peace talks postponed: minister*.
<http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2016/01/10/Next-round-of-Yemen-peace-talks-postponed-minister-.html>.

16. února Stephen O'Brian informoval o nepřijatelné humanitární krizi v Jemenu a vyzval všechny strany konfliktu k dodržování mezinárodního humanitárního práva, což by usnadnilo různým organizacím práci a pomoc potřebným Jemencům.¹¹⁴ Ani v březnu se situace příliš nezměnila.

Jemen je již více než rok ničen válečným konfliktem, který se odehrává mezi povstalcí kmene Húthí a vládními silami ve spojení s koalicí vedenou Saúdskou Arábií. Do konfliktu jsou zapojeny téměř všechny okolní státy.

Vyhrocený konflikt má katastrofické humanitární následky. Odhadovaných obětí ke konci roku 2015 je více než 6 tisíc a dalších 35 tisíc lidí je vážně zraněno. Kvůli konfliktu je také dovoz téměř všech potřebných surovin stejně jako humanitární pomoci pozastaven. Zhruba z dva a půl milionu obyvatel se stali, v důsledku bombardování měst, vnitřní migranti, kteří žijí na okrajích měst či v záchranných táborech.¹¹⁵

¹¹⁴ Security Council Report. *Chronology of Events - Yemen*. <http://www.securitycouncilreport.org/chronology/yemen.php>.

¹¹⁵ The World Bank. *Yemen - Overview*. <http://www.worldbank.org/en/country/yemen/overview>.

6 ZÁVĚR

Souvislost historického vývoje země se současnou situací je právě v Jemenu extrémně viditelná. Země se v průběhu 20. století vyvíjela velmi odlišně a tyto rozdíly se přenesly i do sjednocené Jemenské republiky. Kvůli neschopnosti vládnoucích sil dosáhnout politického, kulturního a sociálního spojení obou částí se nedlouho po roce 1990 projevila nespokojenost lidu. Severní oblast upřednostňovala sama sebe a zisky plynoucí převážně z jižní části země byly nerovnoměrně rozdělovány, což znamenalo nespokojenost jižních provincií. Obyvatelé na jihu se cítili jako kolonie Severního Jemenu a požadovali rovnoprávné chování, zvýšení autonomie a nakonec dospěli až k požadavku na úplné odtržení od severu. Spory neustaly ani počátkem nového století. V oblasti bývalého zajdovského imamátu začali protestovat členové kmene Húthí a o tři roky později se utvořilo další protestující hnutí na jihu.

Všechny tyto spory plus nezaměstnanost, chudoba a nedostatečné možnosti pro vlastní vývoj vyhnaly lidi do ulic. Po vzoru dalších arabských zemí i v Jemenu propukly protesty v rámci Arabského jara. Odstoupení prezidenta Sáliha se lidé dočkali až v roce 2012, kdy byl zvolen nový prezident Mansúr Hádí. I když vše vypadalo tak, že se situace obrátí k lepšímu, již v roce 2014 vypukly nové protesty a od té doby přetrvávají až doteď.

Přehlednost situace stěžují hlavně nejasná partnerství zemí. I když se píše o tom, že Sálih se připojil k povstalcům, oni sami toto tvrzení odmítají. Stejně tak je to s údajnou pomocí Íránu, který je brán jako faktický pomocník vzbouřenců a dovozce zbraní. Nejasné je i to, zda je tato válka opravdu sporem mezi vládnoucím prezidentem Hádím a kmenem Húthíů, či zda jsou boje ve skutečnosti udržovány právě Íránem a jejich regionálním protivníkem Saúdskou Arábií. Ta dokonce utvořila mocnou koalici s dalšími státy, což jí propůjčuje obrovskou moc.

Velkým problémem shledávám nedodržování mezinárodních humanitárních práv. Obě strany konfliktu mají na svědomí životy řady

civilistů. Nebezpečí v oblasti zvyšuje rozrůstající se přítomnost al-Qá'idy a nově i jednotky Daeš. Proti nim v zemi bojují americké letecké bezpilotní letouny, které taktéž ohrožují život obyvatel. Samy teroristické organizace bojují jak proti vládnímu režimu, tak proti ší'itským povstalcům.

Dopady války na další vývoj země jsou obrovské. Už tak chudá země se bude muset vypořádat s poničenou infrastrukturou, rozbořenými městy, nefungujícím průmyslem a zahraničním obchodem. Vedle válečných důsledků se země musí zabývat také velkými ekologickými problémy, jako jsou ubývající zdroje pitné vody, které jsou pro existenci státu nepostradatelné. Ubývající ropné zásoby jsou také velký problém, protože Jemen bude muset najít způsob, kterým nahradí finance z těžby a prodeje.

V zahraničních médiích nalezneme přehřel zpráv o situaci v Jemenu. Jelikož je konflikt současný, nelze stoprocentně důvěřovat žádnému z nich. Historie mě poučila, že ty nejdůležitější informace jsou skryty a na povrch se dostanou až po pár letech, kdy už nemohou nikomu vážně uškodit.

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

About Yemen. *UNDP* [online]. © 2012 United Nations Development Programme [cit. 16.4.2016]. Dostupné z: <http://www.ye.undp.org/content/yemen/en/home/countryinfo.html>.

Ali Salim el-Beidh: Separating South Yemen. *Al Jazeera* [online]. © 2016 Al Jazeera Media Network [cit. 19.4.2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/programmes/talktojazeera/2012/05/2012519114015103906.html>.

BAYOUMY, Yara a Mohammed Ghobari. *Iranian support seen crucial for Yemen's Houthis* [online]. © 2016 Reuters [cit. 24.4.2016]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/us-yemen-houthis-iran-insight-idUSKBN0JT17A20141215>.

BŘESKÁ, Jana. Jemen. In: BURGOVÁ, H., Ježová M. *Současný Blízký východ: Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*. Brno, Barrister and Principal, 2011. (ISBN 978-808-7474-45-7)

BURROWES, Robert D., *Historical Dictionary of Yemen*. Maryland, Rowman & Littlefield, 2010. (ISBN 978-081-0855-28-1)

CORCORAN, Mark. *Timeline: A century of conflict in Yemen* [online]. © ABC [cit. 23.4.2016]. Dostupné z: <http://www.abc.net.au/news/2015-04-15/yemen-a-century-of-conflict/6381720>.

DBWAN, Abdulmoez. *Fighting the Culture of Corruption in Yemen* [online]. © 2016 The World Bank Group [cit. 21.4.2016]. Dostupné z: <https://blogs.worldbank.org/arabvoices/fighting-culture-corruption-yemen>

ETHEREDGE, Laura. *Saudi Arabia and Yemen*. New York, The Rosen Publishing Group, 2011. (ISBN 978-161-5303-35-9)

FRIEDERSDORF, Conor. *How America's Drone War in Yemen Strengthens al-Qaeda* [online]. © 2016 The Atlantic Monthly Group [cit.

23.4.2016]. Dostupné z:

<http://www.theatlantic.com/international/archive/2015/09/drone-war-yemen-al-qaeda/407599/>.

GOMBÁR, Eduard. *Kmeny a klany v arabské politice*. Praha, Karolinum, 2004. (ISBN 80-246-0895-2)

HOURANI, Albert,. *Dějiny arabského světa od 7. století po současnost..* Praha, Nakladatelství Lidové noviny, 2010.(ISBN 978-80-7422-059-3)

Chronology of Events - Yemen. *Security Council Report* [online.]© 2016 Security Council Report [cit. 25.4.2016]. Dostupné z:
<http://www.securitycouncilreport.org/chronology/yemen.php>.

KRAMÁREKOVÁ, Veronika. Jemen. In: KŘÍŽEK, Daniel a Zbyněk TARANT. *Arabské jaro - příčiny, průběh, důsledky*. Plzeň, Západočeská univerzita, 2014. (ISBN 978-80-261-0441-4)

KRAMÁREKOVÁ, Veronika. *Poslední tanec prezidenta Sáliha*. Acta Fakulty filosofické, Západočeské univerzity v Plzni. 2013, č. 3, str. 101-126. (ISSN 1802-0364)

MADABISH, Arafat. *South Yemen independence inevitable: Al-Hirak leader* [online]. © 2016 Asharq Al Awsat - Sub Division of SRPC [cit. 21.4.2016]. Dostupné z:
<http://english.aawsat.com/2014/12/article55339083/south-yemen-independence-inevitable-al-hirak-leader>.

MENDEL, Miloš. *Arabské jaro: Historické a kulturní pozadí událostí na Blízkém východě*. Praha, Academia, 2015. (ISBN 978-80-200-2474-9)

Millions view hashtag USA_kills_Yemeni_people. *Yemen News Agency (SABA)* [online]. © 1999-2016 Sabanews.net [cit. 15.4.2016]. Dostupné z:
<http://www.sabanews.net/en/news419508.htm>.

NAYLOR, Hugh a Ali AL-MUJAHED. *Yemen's Houthi rebels get boost from country's ousted dictator* [online]. © 1996 - 2016 The Washington

Post [cit. 25.4.2016]. Dostupné z:

https://www.washingtonpost.com/world/rebels-push-offensive-in-aden-killing-dozens-with-artillery-fire/2015/03/31/79f53d9e-d729-11e4-bf0b-f648b95a6488_story.html.

Next round of Yemen peace talks postponed: minister. *Al Arabiya English* [online]. © 2016 Al Arabiya Network [cit. 20.4.2016]. Dostupné z:

<http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2016/01/10/Next-round-of-Yemen-peace-talks-postponed-minister-.html>

Operation Restoring hope / Operation Renewal of Hope. *Global Security - Yemen Civil War* [online.] © 2016 GlobalSecurity.org [cit. 25.4.2016].

Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/military/world/war/yemen4-renewal-of-hope.html>.

Profile: Yemen's Houthi fighters. *Al Jazeera* [online]. © 2016 Al Jazeera Media Network [cit. 18.4.2016]. Dostupné z:

<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2009/08/200981294214604934.html>.

RAM, P. *Yemen History and Culture: A Book by AnVi OpenSource Knowledge Trust*. GBO, 2015. Dostupné z:

<https://books.google.cz/books?id=w33aBwAAQBAJ>.

S Arabia's 'Operation Renewal of Atrocities'. *Press TV* [online]. © 2016 PressTV [cit. 25.4.2016]. Dostupné z:

<http://217.218.67.231/Detail/2015/05/06/409763/Saudi-Arabia-Yemen>.

Saudi Arabia forms Muslim 'anti-terrorism' coalition. *Al Jazeera* [online]. © 2016 Al Jazeera Media Network [cit. 25.4.2016]. Dostupné z:

<http://www.aljazeera.com/news/2015/12/saudi-arabia-forms-muslim-anti-terrorism-coalition-151215035914865.html>.

Saudi-led coalition declares end to Yemen air strikes. *Al Jazeera* [online].

© 2016 Al Jazeera Media Network [cit. 25.4.2016]. Dostupné z:

<http://www.aljazeera.com/news/2015/04/saudi-led-coalition-begins-phase-yemen-campaign-150421155500641.html>.

SHANE, Scott. *Drone Strikes Reveal Uncomfortable Truth: U.S. Is Often Unsure About Who Will Die* [online]. © 2016 The New York Times Company [cit. 23.4.2016]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2015/04/24/world/asia/drone-strikes-reveal-uncomfortable-truth-us-is-often-unsure-about-who-will-die.html>.

THAROOR, Ishaan. *Yemen's Houthi rebels get boost from country's ousted dictator* [online]. © 1996 - 2016 The Washington Post [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2015/04/07/forget-what-youre-hearing-the-civil-war-in-yemen-is-not-a-sectarian-conflict/>.

The World Factbook: Yemen. *Central Intelligence Agency* [online]. © 2013-14 Washington, DC: Central Intelligence Agency [cit. 13.4.2016]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/ym.html>.

UNHCR country operation profile: Yemen overview. *UNHCR* [online]. © 2001-2016 UNHCR [cit. 13.4.2016]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/pages/49e486ba6.html>.

Video: Saudi Arabia announces new Muslim „anti-terrorism“ coalition [online]. © 2016 Al Jazeera Media Network [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://bcove.me/fc716jta>, v 0:50 min.

Who are the Houthis in Yemen. *Al Jazeera* [online]. © 2016 Al Jazeera Media Network [cit. 18.4.2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/08/yemen-houthis-hadi-protests-201482132719818986.html>.

Wikileaks. *Who are the Houthis, part one: What are they fighting for?*. Public Library of US Diplomacy, Wikileaks [online], číslo dokumentu: 09SANAA2185_a [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: https://search.wikileaks.org/plusd/cables/09SANAA2185_a.html.

Yemen - Overview. *The World Bank Group* [online]. © 2016 The World Bank Group [cit. 20.4.2016]. Dostupné z:

<http://www.worldbank.org/en/country/yemen/overview>

Yemen conflict: Saudi Arabia ends air campaign. *BBC* [online]. © 2016 BBC [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-32402688>.

Yemen crisis. Who is fighting whom?. *BBC* [online]. © 2016 BBC [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29319423>.

Yemen crisis: Kerry warns Iran over Houthi rebel 'support'.

<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-32229316>.

Yemen crisis: President Hadi returns to Aden from exile. *BBC* [online]. © 2016 BBC [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-34323078>.

Yemen peace deal elusive but rivals vow to meet again. *Al Jazeera* [online]. © 2016 Al Jazeera Media Network [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/2015/12/yemen-peace-talks-called-clashes-151220141116705.html>.

Yemen president returns to Aden after months in exile. *Al Jazeera* [online]. © 2016 Al Jazeera Media Network [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/2015/09/yemen-president-returns-aden-months-exile-150922145333324.html>.

Yemen profile - Timeline. *BBC* [online]. © 2016 BBC [cit. 18.4.2016]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14704951>.

Yemen profile. *Ministry of Industry and Trade* [online]. © 2009-2014 Ministry of Industry and Trade, Republic of Yemen [cit. 28.3.2016]. Dostupné z: <http://www.moit.gov.ye/moit/node/465>.

Yemen water crisis may be bigger problem than war. *Al Arabiya English* [online]. © 2016 Al Arabiya Network [cit. 18.4.2016]. Dostupné z:

<http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2015/06/29/Yemen-water-crisis-may-be-bigger-problem-than-war-.html>.

Yemen. *The World Bank Group* [online]. © 2016 The World Bank Group [cit. 16.4.2016]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/country/yemen>.

Yemen's President Saleh 'leaves country' for treatment. *BBC* [online]. © 2016 BBC [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-16671533>.

Yemen's Southerners see hope in Houthis' rise. *Al Jazeera* [online]. © 2016 Al Jazeera Media Network [cit. 18.4.2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/10/yemen-southerners-see-hope-houthis-rise-2014102052535893759.html>.

Yemen's marginalized children caught in the middle of conflict [online]. *UNICEF* [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: http://www.unicef.org/infobycountry/yemen_82502.html.

Yemen's exiled president returns to Aden. *Al Jazeera* [online]. © 2016 Al Jazeera Media Network [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/2015/11/yemen-exiled-president-returns-aden-151117102731437.html>.

Yemens' Economic Outlook- Spring 2016. *The World Bank Group* [online]. © 2016 The World Bank Group [cit. 25.4.2016]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/country/yemen/publication/economic-outlook-spring-2016>

8 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKOVÝCH PŘÍLOH

Obr. 1: *Jemen na mapě Evropy, Afriky a Asie*. In: Business Insider [online]. © 2007-2016 Allure Media BI Intelligence [cit. 22.4.2016]. Dostupné z: <http://www.businessinsider.com.au/these-maps-show-where-yemens-conflict-could-be-heading-2015-3>.

Obr. 2: *Politická mapa Jemenu*. In: Ministry of Industry & Trade [online]. © 2009-2014 Ministry of Industry and Trade, Republic of Yemen [cit. 13.4.2016]. Dostupné z: <http://www.moit.gov.ye/moit/node/465>.

Obr. 3: *Mapa rozděleného Jemenu před rokem 1990*. In: Business Insider [online]. © 2007-2016 Allure Media BI Intelligence [cit. 22.4.2016]. Dostupné z: <http://www.businessinsider.com.au/these-maps-show-where-yemens-conflict-could-be-heading-2015-3>.

Obr. 4: *Islámská bojová aliance (Islamic military alliance)*. In video: Saudi Arabia announces new Muslim „anti-terrorism“ coalition [online]. © 2016 Al Jazeera Media Network [cit. 20.4.2016]. Dostupné z: <http://bcove.me/fc716jta>, v 0:50 min.

Obr. 6: *Pozice povstalců a oblastí působení al-Qá'idy z dubna 2015 (Houthi and al-Qaeda areas)*. In: BBC [online]. © 2016 BBC [cit. 22.4.2016]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-32082616>.

9 RESUMÉ

This thesis is about current situation in the Republic of Yemen. First part describes the facts about Yemen and his economic and social problems. The second part is about Yemeni's history in the 20th century, when the country was divided into two separate states. I think this history part is necessary for understanding the current problems of the country. In this thesis are described the most important events of the 21st century and there is also mention about the main actors who have influence in the country. I tried to simply describe the situation in Yemen since beginning of the conflict in 2014.

The situation in Yemen has reached international humanitarian problem. Both of group, Houthis and president Hadi have met in peace talks but they have not yet been successful. Situation continues and nobody knows when it will end. For the country's recovery is necessary as soon as possible to end the fights.